

Sz. S.: Köszönöm szépen, hogy itt volt püspök úr. Jó volt Önnel beszélgetni.

B. M.: Én is köszönöm, és áldott Adventet kívánok!

Befejezésül idézzük még fel püspök úr szavait, amelyeket az irgalmasság szentéve megnyitásokor mondott jelképesen kitérve a váci székesegyház kapuját: „Hogy ne okoskodás legyen együtt gondolkodásunk, hanem a Szentlélek szándékainak fürkészése és megértése. Most mindannyian érezzük Isten sürgetését a megújulásra, hogy ebben a zürzavaros világban mi legyünk a péteri sziklára, a hegyre épült város, ahol az irgalmat meg lehet találni”

Az interjú szöveghű közlésével is igyekeztünk Gyurka bácsi alapította lapunk szellemiségét megőrizni, remélve, hogy értő fülekre találnak a gondolatok és ezzel is hozzájárulhatunk Gyurka bácsi egyik alapvető írásának, az Egyházrendnek a megértéséhez.

MIKLOVICZ LÁSZLÓ

PILLANATKÉPEK A BOKOR KÖZÖSÉG ÉLETÉBŐL

NÓTINCS

KIFELE FORDULÁS - BEFELE FORDULÁS

A közösségbe tartozás, a testvérbarátok kinyújtott keze valamennyiünk számára örömforrás. Persze nemcsak „örömködni” jövünk össze a közösségi találkozó idején, hanem azért is, hogy felizzítsuk magunkban és egymásban a küldetésstudatot. A misék vagy az igeliturgia végén nem azt mondom, hogy „Itt a vége, fuss el véle”, hanem például „A szentmise véget ért, küldetésünk van, menjünk békével”. Persze a „küldetésünk van” felszólítást nemigen veszik komolyan, csak a „menjünk”-et, esetleg a „békével” szót. Az „ösközösségemben”, Sopronban ezt sikerült a legjobban megtanulnom: Küldetésem van!

Azért be kell vallanom, hogy időnként kimegy a fejből. Az utóbbi években viszont, bár kezdek fejlettsé válni, ez a küldetés, vagy mondjuk inkább apostolkodásnak, rögeszmeszerűen jelen van az agyamban. Az a kényszerképzetem, hogy a Jézust követni akaró ember egyik fontos ismérve, hogy utána megy a felebarátainak, „leszólítja”, valamilyen programra hívja őket, beszélgetést kezdeményez velük, azaz „szekálja” az embereket. Van, aki hagyja magát, van, aki ellenáll, és számos átmeneti viselkedési formával találkozunk. Mi az alapja a küldetésstudatnak, az apostoli ambíciónak? Talán Jézus éltető evangéliumának átélése. Talán a jó hírek továbbadásának genetikai szükségessége. Talán egy jó színdarabban való szereplési vágy. Talán reménykedés a jutalomban. Talán mert egyszerűen jó - és ki-ki folytathatná még a maga személyisége alapján a találgatásokat. Röviden tehát arról van szó, hogy amit jónak, boldogítóknak él meg az ember, azt szívesen elmondja, és el is kell mondania másoknak. Ha a Bokornak van hangsúlytevése, akkor éppen erről van szó: „Add tovább, számár a végállomás!” Ezt nevezhetnénk kifelé fordulásnak.

Tapasztalat, hogy amikor valaki apostoli ambíciókat mozgósít magában, fokozottan szükségét érzi a tanulásnak. Szakkifejezéssel élve: szellemi életének felpozícionálását igényli. Persze közösségi találkozóink is nagyrészt erről szólnak, de mindig alkalmazni kell a konkrét személyekre és szituációkra. Továbbá szinte magától adódik, hogy amit sikerült megtanulni, azt lélekke és életté is kell váltani. Talán ezt nevezhetnénk befelé fordulásnak, amelynek során jelentős inspirációk érhetik a gyanútlan apostoljelöltet. Most úgy tűnhet, mintha nem tudnék az egyik jelentős emberi életmegnyilvánulásról: a munkaidőről, a megélhetésre fordított időről. Ez éppen napjaink leghosszabb időszaka, és már régen nem állja meg a helyét a nóta szövege: 8 óra munka, 8 óra pihenés... Mert sokszor 10-12 óra a munka (pl. utazási idővel együtt), a maradék idő pedig megoszlik a család szolgálata, szervezési feladatok, netán közösségi találkozók, szabadidős elfoglaltságok stb. között. Akkor hová lehetne beütemezni ezt az apostolkodás nevű tevékenységet? Ki-ki válaszoljon rá maga!

Lakhelyemen, ahol már 23 éve élünk, különböző próbálkozásaim voltak: először éveken keresztül színjátszó-, táborozó-, sportkeretek között próbáltam elsősorban a fiatalokat megkörmövezni. A felnőtteket pedig az ünnepekörökben tartott lelki programokkal. Több-kevesebb siker mutatkozott is. Az elmúlt években viszont a szentírás tanulmányozására hívtam a templomba járó embereket. Őszre is jött egy kis csapat, és már öt éve elemezzük az evangéliumokat. Aztán valamelyik évben az ökumenikus imahét alkalmával elkezdtünk egy ökumenikus csoportkurzust. Jelenleg Nótincsen van egy katolikus bibliakör (BK), ahol kb. ugyanazokat csináljuk, amit egy jellemzően Bokorközösség csinál. Tanulós a hangsúlytevés, és buzdítás az apostolkodásra. A szomszéd település evangélikus lelkésze létrehozott egy evangélikus BK-t. A vicc az, hogy ugyanazok járnak mindkettőre. A katolikusra jobban jellemző a beszélgetős, véleménykifejtős stílus, az evangélikusra inkább lelkész testvérem előadása. Ennek a csoportnak az érdekessége: a hangsúlytevések különbsége és az ebből adódó viták.

Amikor diakónussá szenteltek, „vérszemet” kaptam. Mivel minden hétvégén valahol prédikálok, igeliturgiát tartok, a közösségi szemléletet igyekszem hangsúlyozni. Amikor úgy éreztem, hogy már kellő hangsúlyt kaptam, meghirdettem a diósjenői BK-t, a szendehelyi BK-t és legutóbb a felsőpetényi BK-t. És újabb csoda folytán ezek működnek: mindegyik helyen kéthetenként van egy esti találkozó (kivéve Nótincsen, ahol minden héten). Most, hogy kedves Tarnai Imre bácsink elment közülünk, és mivel Nagyorosziba is eljártam, s a jövőben is eljárom igeliturgiát tartani, veszem a bátorságot, hogy ott is kialakítsunk valamilyen közösséget, hiszen nagyon jó alapokra építkezhetünk. Már csak arra a kérdésre kell válaszolnom, hogy honnan utalványozhatok időt és erőt a BK-k éltetésére.

Amit azonban szeretnék hangsúlyozni: amikor a Bokor nagyközösségének életjelenségeiről beszélünk, akkor az apostolkodásnak, mint a Jézus-követés kihagyhatatlan megnyilvánulásának kell a középpontban állnia. Mintha ez lenne a válasz a különféle kérdésekre, és az is lehetséges, hogy a kérdések egy része már fel sem merülne, ha megvalósulna az iménti állítás...

BULÁNYI GYÖRGY

ÁTVILÁGÍTÁS

Átvilágítás másodszorra.

Jöhet a katolikus püspökök, papok átvilágítása bátran. Tomka Miklós a hét nyelven megjelenő nemzetközi katolikus folyóiratban, a Concilium 2000/3. számában, melynek címe: Vallás és kommunizmus, már felkészítette erre az átvilágításra a nagyvilágot. Imígyen: a kommunizmusban a keresztényeknek "biztosítaniuk kellett túlélésüket, és Urukrol bizonyosságot tenni". Milyen alternatívák kínáltak egyáltalán? - kérdezi Tomka. Az egyik: azonosulás a rendszerrel, a segédmunkási feladatok elvállalása a rendszer javára. Ez volt Lékai bíboros és a békepapok opciója. E "meggyőződésesek" maguknak és az egyháznak előnyököt tudtak szerezni. A másik opció: visszavonulás a világból - így Tomka.

Ezek úgy vonultak vissza a világból, hogy a rendszer elítélte őket, s tíz vagy tizenhét évet lehúztak a kommunizmus börtöneiben. S most tessék figyelni! E visszavonulók "megkísérelték üldözöttségüket korlátozni azzal, hogy a nagy nyilvánossághoz fordultak. (Úgy-e, nem Rákosi ávos börtöneiből fordultak oda?) Nyugati megfigyelők ezeket a példaszerű tanúkat olykor egyedüli igaz hitvallókként idealizálták. Könnyen feledésbe ment eközben a szektásodás veszélye... túltették magukat a teológia és az egyházjog normáin... elvileg utasították el a nem alulról választott vezetési hivatalt az egyházban. Elitöntudatuk lazáknak tekintette mindazokat, akik a politikai konfrontációt ki tudták kerülni. Magyarországon P. Bulányi és mozgalmá nemcsak a püspököktől, hanem más keresztényektől is elidegenedett. Fundamentalista hajlamuk politikai erővé tette őket, az állam fel tudta használni őket manipulációra". A békepapok hasznára voltak egyházuknak, de ezeknek a börtönbe visszavonulóknak a bűneit Tomka alig tudja összeszámolni.

Sötét háttérként szolgál e rajz a harmadik csoportnak: "A keresztények kelet-közép-európai mindennapja viszont e két szélsőséges álláspont között folyt, keresték a felelős kompromisszumokat. Felelőtlenség lett volna harcolni csak azért nem vállalni, mert a kommunizmust elvileg elutasították. Vállalni e harcot felelősségteljesebb volt. mint a menekülés az egyik vagy a másik szélső pozícióba". Ugyan kik adhatták e harmadik csoport tagjait? Alighanem azok, akiknek az átvilágítása meglepő eredményekkel járna. Nem lepne meg, ha ez ügyes balanszírozók - a segédmunkásokat és a takarítónőket kivéve -

mind ügynököknek bizonyulnának... A pártállam emberei sem most jöttek le a falvédőről!

Hasonló eredményekre jutott minap a Katolikus krónikában Jelenits István. Megérti a disszidálókat, s az itthon maradó megalkuvókat is, csak a meg nem alkuvók, a "hősök" iránt nagyon kevés a megértés a szívében: "A hősök sem voltak tiszták, mert a hősiességbe is keveredik sokszor hiúság meg gög, meg türelmetlenség, és nincs benne elég alázat vagy megértés, és mások iránt felelősségérzet... Sokszor egyszerűbb hősnek lenni úgy, hogy neki megyek a veszedelemnek, vállalom a börtönt például, és azután ezzel meg van oldva egy kérdés. Ha az, aki a börtönből jött ki, elismeri, hogy az is lehet tisztességes megoldás, amelyik nem vezetett börtönhöz, akkor fel kell vetnie azt a kérdést, hogy ő vajon maradéktalanul helyesen járt-e el." Álláspontja summázható: hiúság, gög, türelmetlenség, az alázat, megértés, felelősségérzet hiánya jellemzi a meg nem alkuvókat. Az ügyész nemegyszer halált kért e meg nem alkuvókra. Jézusról a főpap úgy ítélte, hogy Méltó a halálra! - így ítélte a főpap Jézust, aki ezt mondta tanítványainak: Példát adtam nektek!, ahelyett, hogy megkérdezte volna magától, hogy maradéktalanul helyesen járt-e el. Aki Golgotát vállal, attól nem illik a Golgotát nem vállalónak megállapítania a hiúságot, gögöt meg a többit. A legnehezebb időkben: 53 elején a Gyűjtőben magam is gondoltam ilyesfélét. Az apám korabeli Kelemen Gyula államtitkárnak, aki azért volt ott, mert nem helyeselte a két munkáspárt egyesülését, mondtam: Gyula bácsi, nem a gögünk büntetése az, hogy itt vagyunk? Nem azért szenvedünk, mert nem volt elég alázat bennünk elvállalni, hogy együtt üvölsünk s vastapsoljunk mi is...? Ezt válaszolta: Hogy mondhatod ekkora butaságot? Bőven kárpótolják a vállalókat (ranggal, pénzzel, elismeréssel). Hol látsz náluk alázatot?

Nem filózni kellett akkor, hanem dönteni. 51-ben volt Debrecenben egy békepapi gyűlés. A mintegy 40 debreceni katolikus pap mind elment. Egyedül maradtam otthon. Utána ebéden együtt voltam velük a rendházban. A 70 évesnél idősebb prépost, Molnár János felém fordult, s ünnepélyesen ezt mondta: A vértanúságot ezzel eljárt-szottuk. Gögből maradtam volna otthon, amikor ezzel megpecsételtem sorsomat? Elgondolkodhatik Jelenits István, hogy miért mondta Jézus képmutatóknak a ruhaszaggató főpapokat, s barátait az írástudókat. Üzenetértéke van Tomka és Jelenits megnyilatkozásának: Csak maradjanak a meg nem alkuvók, a Jézus példáját követők továbbra is bura alatt az egyházban, meg az egyház peremén, ha lehet, mindörökre, s képviseljék Jézus egyházát azok, akik palávereztek a gyilkosokkal. Ha lesz átvilágítás, akkor sem lesz változás. Masszívok az ellenerők, s hatalomban vannak. Az egyik kormány is, a másik is, s talán a jelenlegi is őket támogatja. A Vatikán pedig mindenképpen.

Az a kérdés, hogy át kell-e világítani az egyházi személyeket? '45 után minden személy átvilágítására sor került. Akik együttműködtek a németekkel, Szálasi diktatúrájával, nem kaptak igazolást, és népbíróság elé kerültek. '89